

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

28

YASAMA YILI

3

SIRA SAYISI: 222

**İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş’un EİT
Araştırma Merkezi Şartının Onaylanmasının
Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi
(2/3136) ve Dışişleri Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/3136 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4

- Genel Gerekçesi4

• Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi5

• Dışışleri Komisyonu Raporu.....6

• Teklif Metni.....9

• Dışışleri Komisyonunun Kabul Ettiğı Metin9

• Şart Metni.....10

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi’nde yayımlanan 1630583 evrak numaralı “EİT Araştırma Merkezi Şartı”nın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Numan Kurtulmuş

İstanbul

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/3136)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT), 1980’li yılların başında Türkiye, İran ve Pakistan arasındaki ekonomik ilişkilerin artması üzerine bu ülkeler arasındaki işbirliğinin geliştirilmesini teminen 1985 yılında kurulmuştur. EİT, Sovyetler Birliği’nin dağılmasından sonra bağımsızlıklarını kazanan Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan ve Türkmenistan ile 1992 yılında Afganistan’ın da katılmasıyla toplam 8 milyon km² alana ve bugün itibarıyla yaklaşık 500 milyon nüfusa hitap eden ekonomik ağırlıklı bir bölgesel teşkilat haline gelmiştir.

EİT üye ülkeleri arasındaki ekonomik ve bilimsel işbirliğinin güçlendirilmesi, bölgesel kalkınma hedeflerine ulaşmada önemli bir araç olarak görülmektedir. Günümüzde etkili ekonomik politikalar geliştirebilmek için sadece iyi niyetli işbirlikleri değil aynı zamanda bilimsel temellere dayanan araştırmalar ve bu araştırmaları yürütecek kurumsal yapılar da büyük önem taşımaktadır. Bu ihtiyaçtan hareketle, EİT bünyesinde ortak ekonomik araştırmalar yapacak bir merkezin kurulması fikri doğmuştur.

Bu itibarla, EİT 9. Zirvesinde ve devamındaki ilgili toplantılarda alınan kararlar uyarınca Azerbaycan’da kurulması planlanan EİT Araştırma Merkezi, üye ülkelerin ekonomik yapılarının daha iyi anlaşılması, ticaret ve yatırımların artırılması, bölgesel kalkınma politikalarının bilimsel verilerle desteklenmesi açısından önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir. Merkez, aynı zamanda ülkeler arasında bilgi paylaşımını ve uzman değişimini kolaylaştıracak, ortak sorunlara ortak çözümler geliştirilmesine zemin hazırlayacaktır.

Türkiye’nin bölgeyle tarihi ve kültürel bağları da dikkate alındığında, Merkezin kuruluş sürecine ve çalışmalarına aktif katılımımız, ülkemizin bilimsel kapasitesinin EİT bölgesine taşınmasına ve bölgesel düzeyde etkinliğimizin artırılmasına katkı sağlayacaktır.

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: Z-90666677-599-302996

16 Mayıs 2025

Konu: EİT Araştırma Merkezi Şartı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti adına 4 Mart 2021 tarihinde imzalanan “EİT Araştırma Merkezi Şartı”nı Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Cumhurbaşkanı

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

21/07/2025

Esas No: 2/3136

Karar No: 163

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3136 esas numaralı, “EİT Araştırma Merkezi Şartının Onaylanması Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi” Komisyonumuzun 17/07/2025 tarihinde yaptığı 17’nci toplantısında görüşölmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

1. Giriş

Cumhurbaşkanlığınca 16/05/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan EİT Araştırma Merkezi Şartı, 22/05/2025 tarihinde İstanbul Milletvekili Numan KURTULMUŞ imzasıyla “EİT Araştırma Merkezi Şartının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi” olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. 2/3136 esas numaralı Kanun Teklifi 22/05/2025 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza tali komisyon olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilmiştir.

Teklif, Komisyonumuzun 28’inci Yasama Dönemi 17/07/2025 tarihli 17’nci toplantısında Dışişleri Bakanlığı ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile, Türkiye’nin Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT) Araştırma Merkezi’nin kuruluş sürecine ve çalışmalarına aktif katılımı, bilimsel kapasitesinin EİT bölgesine taşınması ve bölgesel düzeyde etkinliğinin artırılmasını öngören Şart’ın onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Komisyonumuzda Teklif’in tümü üzerinde yapılan görüşmelerde¹;

Dışişleri Bakan Yardımcısı Nuh YILMAZ tarafından;

EİT Araştırma Merkezi Şartı’nın, 4 Mart 2021’de çevrim içi olarak düzenlenen 14. EİT Zirvesi sırasında imzalandığı,

Bakü’de kurulması öngörülen EİT Araştırma Merkezi’nin, üye ülkelerin ekonomik yapılarının daha iyi anlaşılması, ticaret ve yatırımların artırılması, bölgesel kalkınma politikalarının bilimsel verilerle desteklenmesi açısından önemli olduğu,

EİT Araştırma Merkezi’nin, aynı zamanda ülkeler arasında bilgi paylaşımını ve uzman değişimini kolaylaştıracağı ve ortak sorunlara ortak çözümler geliştirilmesine zemin hazırlayacağı,

Bu Şart’ın yürürlüğe girmesi için en az üç üye ülke tarafından imzalanması ve onaylanmasının gerektiği, söz konusu Şart’ın ülkemiz, Azerbaycan ve Pakistan tarafından imzalanmış olup Azerbaycan tarafından iç hukuk süreçlerinin de tamamlandığı ve Pakistan’ın iç hukuk onay süreci devam ettiği,

Ülkemiz ve Pakistan’ın iç hukuk onay süreçleri tamamlandığında Şart’ın yürürlüğe gireceği, ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Kabuller ve Değişiklikler

Teklif’in tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklif’in 1’inci, 2’nci ve 3’üncü maddeleri ile tümü aynen kabul edilmiştir.

5. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45’inci maddesi uyarınca, Teklif’in Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere Konya Milletvekili Ziya ALTUNYALDIZ, Elâzığ Milletvekili Mahmut Rıdvan NAZIRLI, İstanbul Milletvekili Derya AYAYDIN, Ankara Milletvekili Ahmet Fethan BAYKOÇ, İstanbul Milletvekili Seda GÖREN BÖLÜK, İstanbul Milletvekili Oğuz ÜÇÜNCÜ, Teklif ile ilgili özel sözcü olarak seçilmiştir.

¹ Komisyonun toplantı tutanaklarına aşağıdaki bağlantı adresinden ulaşılabilir:

<https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/5232>

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Fuat Oktay</i>	<i>Mustafa Canbey</i>	<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>
Ankara	Balıkesir	İzmir
Kâtip	Üye	Üye
<i>Derya Bakkak</i>	<i>Ahmet Fethan Baykoç</i>	<i>Asuman Erdoğan</i>
Gaziantep	Ankara	Ankara
	(Bu raporun özel sözcüsü)	
Üye	Üye	Üye
<i>Ceylan Akça Cüpolo</i>	<i>Talih Özcan</i>	<i>Mahmut Rıdvan Nazırlı</i>
Diyarbakır	Düzce	Elâzığ
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Kamil Aydın</i>	<i>Utku Çakırözer</i>	<i>Derya Ayaydın</i>
Erzurum	Eskişehir	İstanbul
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Sena Nur Çelik Kanat</i>	<i>Yunus Emre</i>	<i>Seda Gören Bölük</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Hasan Karal</i>	<i>Oğuz Kaan Salıcı</i>	<i>Namık Tan</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Oğuz Üçüncü</i>	<i>Ziya Altunyaldız</i>	<i>Metin Ergun</i>
İstanbul	Konya	Muğla
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)	

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
NUMAN KURTULMUŞ’UN TEKLİFİ

**EİT ARAŞTIRMA MERKEZİ ŞARTININ
ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) Türkiye Cumhuriyeti adına 4 Mart 2021 tarihinde imzalanan “EİT Araştırma Merkezi Şartı”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**EİT ARAŞTIRMA MERKEZİ ŞARTININ
ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- Teklifin 1’inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Teklifin 2’nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Teklifin 3’üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

EİT ARAŞTIRMA MERKEZİ ŞARTI

GİRİŞ

Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT) Üye Devletleri;

Üye devletler arasındaki ekonomik entegrasyonda ekonomik araştırmaların yürütülmesi ve koordinasyonunun, ekonomik araştırma alanında faaliyet gösteren profesyonellerin/uzmanların değişiminin yanı sıra yayınların ve diğer bilgi materyallerinin değişimi de dahil olmak üzere iş birliğinin kapsamının genişletilmesi ve büyütülmesinin, teşkilatın ilkeleri, amaçları ve ruhu doğrultusunda EİT üye devletlerinin halkları ve ulusları arasında araştırma ve eğitim alanında iş birliğinin artırılmasının oynadığı önemli rolü dikkate alarak;

İş yapılarının geliştirilmesinde ve Üye Devletler arasında ticaretin artırılması ve yatırımın teşviki için finansal mekanizmalar geliştirilmesinin yanı sıra bölgelerin ve ekonomik sektörlerin kalkınmasının koordine edilmesinin etkili yollarına ilişkin alternatif seçeneklere dair hükümetler tarafından sağlam temellere dayanan politika kararlarının alınmasında uygulamalı araştırmanın müstesna önemini kabul ederek;

Yenilikçi ekonomik kalkınmaya yönelik yüksek nitelikli ekonomik araştırma personelinin oluşturulması bakımından gelişmiş altyapının yarattığı teşviklerin farkında olarak;

EİT 9. Zirvesi'nin 22. fıkrası ve 2012 yılındaki 20. Dışişleri Bakanları Konseyi Toplantısı ve 2012 yılındaki 2. Ekonomik Araştırma Yönlendirme Komitesi Toplantısı'ndaki onaya uygun olarak Azerbaycan Cumhuriyeti tarafından EİT Araştırma Merkezi'nin kurulması için getirilen öneriyi kabul ederek;

EİT 9. Zirvesi'nin 22. fıkrasının uygulanmasını sağlamak üzere, EİT üyesi devletlerin çıkarlarına hizmet eden ve aynı zamanda bu devletler arasında iş birliğinin artmasına katkıda bulunan sürdürülebilir sosyo-ekonomik kalkınmayla ilgili konularda ekonomik araştırmaların yürütülmesine, teklif ve tavsiyelerin geliştirilmesine yardımcı olmak amacıyla bu hususlara binaen EİT Araştırma Merkezi'nin kurulmasına karar vermişlerdir.

MADDE - I

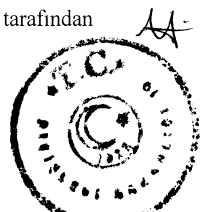
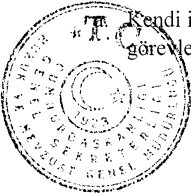
İsim/Amaçlar ve İşlevler

1- Bundan böyle “Merkez” olarak anılacak olan “EİT Araştırma Merkezi”, EİT faaliyetlerinin kapsamına giren alanlarda uygulamalı ekonomik araştırmalar yürütmek için EİT düşünce kuruluşu olarak faaliyet gösterir.

2- “Merkez”in temel amacı, EİT ve üyelerine somut sonuçlar elde etmeleri için araştırmaya dayalı sağlam temeller üzerine bölgesel iş birliklerini inşa etmelerinde yardımcı olmaktır. “Merkez” bu amaçla diğerlerinin yanı sıra, çeşitli ekonomik projeler ve ekonometrik modeller, analitik araçlar, ekonomik ve makroekonomik politika önerileri ve etki değerlendirme kriterleri geliştirir.

3- “Merkez”:

Kendi inisiyatifıyla veya EİT Sekreteryası ve yan kuruluşları ile EİT üyeliği tarafından görevlendirilerek araştırmalar yürütür.

- b. Araştırma çıktılarının uygulanabilirliğini ve pratik değerlerini azami düzeye çıkarır, “Merkez” EİT bölgesi içindeki ekonomik araştırma enstitülerinin/merkezlerinin katkılarında ve bunlarla yapılacak iş birliklerinden yararlanır.
- c. Üye Devletlerden araştırmacıların kapasitesini geliştirmeye yönelik çeşitli etkinlikler düzenler ve Üye Devletlerden akademisyenlere, profesörlere, bursiyer öğrencilere ve araştırmacılara uygulamalı ekonomik araştırma alanlarında, bu amaç için toplanacak fonun ana kaynağı olmak üzere Üye Devletler ve uluslararası kuruluşlar tarafından yapılacak katkılarla bir burs havuzu oluşturarak burs sağlar.
- d. EİT bölgesinde uygulamalı ekonomik araştırma alanlarında seçkin akademisyenlere ödüller verir.

MADDE – II **Yasal Statü**

“Merkez”, ev sahibi ülkenin yasama makamları tarafından tanınan bir EİT Bölgesel Merkezi olarak tüzel kişiliğe sahip olur. “Merkez” personeli, EİT personelinin sahip olduğu dokunulmazlık ve ayrıcalıklara sahip olur.

MADDE – III **Yönetim**

1. Mütevelli Heyeti

“Merkez”, aşağıdakilerden oluşan bir Mütevelli Heyetine sahip olur:

- a) Üye Devletlerin Ekonomik Kalkınma Bakanları veya ekonomik araştırmalardan sorumlu diğer herhangi bir Bakan;
- b) EİT Genel Sekreteri;
- c) “Merkez”in Başkanı.

Mütevelli Heyeti, “Merkez”in temel politika oluşturan ve karar alan organıdır.

Mütevelli Heyeti, Üye Devletlerin ülkelerinde dönüşümlü olarak iki yılda bir toplanır.

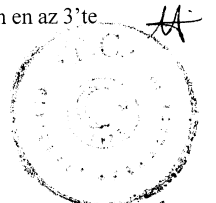
2. Başkan

Merkez’in Başkanı, Üye Devletlerin bilimsel-uygulamalı ekonomik araştırma alanındaki seçkin kişilikleri arasından aday gösterilir ve Mütevelli Heyetinin önerisi üzerine EİT Bakanlar Konseyi tarafından yenilenmeyecek üç yıllık bir süreyle dönüşümlü olarak ve alfabetik sıraya göre atanır.

Merkez Başkanı, Mütevelli Heyeti, Akademik Konsey ve İcra Komitesinin genel politika ve kararlarının yürütülmesinden ve “Merkez”in onaylanmış programlarının uygulanmasından sorumludur. Başkan, aynı zamanda Akademik Konsey ve İcra Komitesine de başkanlık eder.

3. Akademik Konsey

Akademik Konsey, “Merkez”in amaçlarına uygun olarak ekonomik araştırma projelerinin ve faaliyetlerinin kararlaştırılmasından, düzenlenmesinden, değerlendirilmesinden sorumludur. Akademik Konsey, uygulamalı ekonomik araştırma alanındaki kişilerden oluşur. Her Üye Devlet, Konsey’e üç yıllık bir süre için bir temsilci atar. Akademik Konsey, Üyelerin en az 3’te 2’sinin katılımıyla yılda en az bir kez toplanır.

4. İcra Komitesi

İcra Komitesi, Mütevelli Heyet ve Akademik Konsey tarafından alınan kararları uygular. Uygulama sonuçlarını ilgili organlara rapor eder. Akademik Konsey'in onayı ile Mütevelli Heyet'e sunulmak üzere bütçe taslağını hazırlar ve "Merkez"ın idari ve mali işlerini EİT yönetmeliklerine ve ilgili Konseylerin kararlarına uygun olarak yürütür. İcra Komitesi, Üye Devletler tarafından aday gösterilen ve "Merkez" Başkanının başkanlık ettiği dört üyeden oluşur. İcra Komitesi en az üç Üyenin katılımıyla en az altı ayda bir toplanır.

MADDE IV

Genel Merkez/Ortak Araştırma Enstitüleri

- 1- "Merkez"ın Genel Merkezi Bakü'dedir.
- 2- Merkez'in ayrıca Üye Devletlerde Ortak Araştırma Enstitüleri olur. "Merkez" ile Ortak Araştırma Enstitüleri, onaylanan programların uygulanmasını kolaylaştırmak için iş birliği düzenlemeleri geliştirir.
- 3- "Merkez" personeli, Üye Devletlerin araştırmacılarından oluşur.

MADDE V

EİT Organları ile İlişkiler

Merkez, EİT Sekreteryası aracılığıyla Üye Devletlerin değerlendirmesi ve onayı için mevcut "Merkez" faaliyetlerinin ve gelecekteki projelerinin gözden geçirilmesini kapsayan yıllık veya periyodik raporları ilgili EİT Konseylerine sunar.

"Merkez", Mütevelli Heyetinin yönergelerine göre, Bakanlar Konseyi tarafından onaylanacak uzun vadeli Eylem Programları hazırlar.

MADDE - VI

Diğer Kuruluşlarla İlişkiler

"Merkez" diğer bölgesel veya uluslararası araştırma enstitüleri ve organlarıyla iş birliği ilişkisi kurabilir. Bu iş birliğinin niteliği ve kapsamı EİT Bakanlar Konseyi tarafından belirlenir.

MADDE - VII

Finans

"Merkez", araştırmaları ve idari amaçları için aşağıdakilerden oluşan bağımsız bir bütçeye ve fona sahip olur:

- a) Üye Devletler tarafından yapılan katkılar;
- b) Hibeler ve bağışlar;
- c) Diğer kaynaklar.

MADDE VIII

Yürürlüğe Giriş

İşbu Sırt. üçüncü onay belgesinin Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümetine tevdi edilmesini müteakip yürürlüğe girer.

MADDE IX
Düzenlemeler

“Merkez” faaliyete geçtikten sonraki bir yıl içinde EİT Bakanlar Konseyi tarafından onaylanacak olan kendi Mali ve Personel düzenlemelerini, Prosedür Kurallarını ve Ortak Araştırma Enstitüleri ile diğer bölgesel ve uluslararası araştırma kuruluşları ile iş birliğini düzenleyen çalışma usullerini belirler.

MADDE X
Değişiklikler

İşbu Şart’ta yapılacak, bir Üye Devlet veya “Merkez” Başkanı tarafından önerilen değişiklikler için Mütevelli Heyeti ve Bakanlar Kurulunun onayı gereklidir.

MADDE XI
Resmi Dil

“Merkez”in resmi dili İngilizcedir. İşbu Şart’ın asıl dili de İngilizcedir.

Tahran’da, İki Bin On Üç yılı Kasım ayının yirmi altıncı gününde Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümetine tevdi edilmek üzere İngilizce tek bir nüsha halinde imzalanmış olup tam onaylı nüshaları Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti tarafından bugünden itibaren otuz gün içinde tüm İmzacı Devletlere iletilir.

AFGANİSTAN
İSLAM CUMHURİYETİ ADINA:

AZERBAYCAN
CUMHURİYETİ ADINA:

(imza)

İRAN
İSLAM CUMHURİYETİ ADINA:

KAZAKİSTAN
CUMHURİYETİ ADINA:

KIRGIZ CUMHURİYETİ ADINA:

PAKİSTAN
İSLAM CUMHURİYETİ ADINA:

(imza)

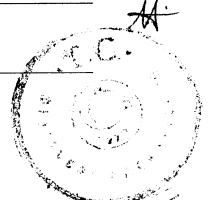
TACİKİSTAN
CUMHURİYETİ ADINA:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ADINA:

(imza)

TÜRKMENİSTAN ADINA:

ÖZBEKİSTAN
CUMHURİYETİ ADINA:

TBMM Basımevi - 2025